

Zaangażuj się, czyli jak skutecznie zgłaszać uwagi do planów ochrony

Większość form ochrony przyrody (m.in. parki narodowe, krajobrazowe, czy obszary Natura 2000), aby skutecznie pełnić swoją rolę, wymaga zatwierdzenia odpowiednich dokumentów planistycznych, które zawierać będą zakres niezbędnych działań ochronnych, wyznaczą ramy czasowe tych działań i wskażą odpowiedzialnych za ich wykonanie. W rozumieniu niniejszej broszury przez „plany ochrony” rozumiemy wszelkie dokumenty planistyczne wskazane w Ustawie o ochronie przyrody jako prawne narzędzia ochrony obszarowej, a więc również plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000. Bez ich zatwierdzenia i wdrażania obszary te chronione są zwykle tylko „na papierze” (w języku angielskim używa się w takich sytuacjach określenia „paper parks”). Ustanawiane są, w zależności od formy ochrony, na różny okres czasowy, ale łączy je jedno – stanowią najważniejszy dokument, w oparciu o który może i powinna być realizowana efektywna ochrona obszaru.

Dlatego właśnie tak ważny jest udział w procesie tworzenia tych planów. Od naszego zaangażowania zależeć będzie zarówno skuteczność ich zapisów, jak i to, czy nasz punkt widzenia, obojętnie czy dotyczy interesu przyrody, czy naszych praw i zobowiązań (również tych społeczno-ekonomicznych) zostanie w tych planach należycie uwzględniony. Mieszkańcy i użytkownicy obszarów chronionych nie zawsze wiedzą o tworzeniu planu, nie orientują się jaki może mieć on wpływ na ich najbliższe okolice lub nie znają się na trudnych procedurach prawnych, co utrudnia lub uniemożliwia im złożenie swoich uwag. Dla nich i dla każdego, kto chciałby się w ten proces zaangażować, przygotowaliśmy zestaw wskazówek jak to robić, aby maksymalnie zwiększyć prawdopodobieństwo uwzględnienia tychże uwag przez organ przygotowujący i zatwierdzający plan.

Niestety, wiele obszarów chronionych w Polsce nie posiada zatwierdzonych planów. Z jednej strony traci na tym przyroda, z drugiej oznacza to, że mamy unikalną szansę na uczestniczenie w ich powstawaniu – **NIE ZMARNUJMY JEJ!**

Forma ochrony przyrody	Nazwa i okres obowiązywania planu	Organ odpowiedzialny za przygotowanie projektu planu	Tryb przyjęcia planu
park narodowy	plan ochrony - 20 lat	dyrektor parku narodowego	rozporządzenie ministra właściwego ds. środowiska
rezerwat przyrody	plan ochrony - 20 lat	regionalny dyrektor ochrony środowiska lub – po uzgodnieniu z tym organem – zarządzający rezerwatem albo sprawujący nadzór nad rezerwatem (np. nadleśniczy)	zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska
obszar Natura 2000	plan zadań ochronnych - 10 lat	co do zasady ¹ : regionalny dyrektor ochrony środowiska	zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska
	plan ochrony - 20 lat	co do zasady ² : regionalny dyrektor ochrony środowiska; na obszarach morskich – dyrektor urzędu morskigo	rozporządzenie ministra właściwego ds. środowiska
park krajobrazowy	plan ochronny - 20 lat	dyrektor parku krajobrazowego lub dyrektor zespołu parków krajobrazowych	uchwała sejmiku województwa

1 Od tej zasady jest kilka odstępstw: por. art. 28 ust. 11 ustawy z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
 2 Od tej zasady jest kilka odstępstw: por. art. 30 ust. 1-2 ustawy z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

CHCESZ ZGŁOSIĆ SWOJE UWAGI DO PLANU OCHRONY - PRZYGOTUJ SIĘ!

1

KAŻDY może wziąć udział w tworzeniu planów, nie tylko mieszkańcy i bezpośredni użytkownicy. Zgłaszający uwagi nie musi udowadniać, że ma interes prawny, lub jakkolwiek inny w tworzeniu planu.

Dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie oraz prawo uczestniczenia w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa i w opracowywaniu dokumentów gwarantuje Ci obowiązujące prawo.

2

Zwykle można wziąć udział na dwóch etapach konsultacji: podczas przygotowywania projektu planu (projekt przygotowuje albo bezpośrednio organ za to odpowiedzialny, albo może zlecić to zadanie podmiotowi zewnętrznemu, co nie zwalnia go od odpowiedzialności za prawidłowy przebieg przygotowania i wysoką jakość projektu) **i później na formalnym etapie zatwierdzenia planu** według przyjętej procedury (np. zatwierdzenia przez ministra właściwego ds. środowiska rozporządzenia w sprawie ustanowienia planu ochrony dla obszaru Natura 2000).

Jeśli to możliwe, zgłaszaj swoje uwagi na etapie opracowywania projektu planu (zwykle okres, podczas którego można je wtedy zgłaszać, to minimum kilka miesięcy), a nie dopiero na etapie konsultacji projektu zarządzenia/rozporządzenia (mniej czasu i zdecydowanie mniejsza elastyczność organu, któremu zwykle zależy na jak najszybszym przyjęciu aktu prawnego).

3

Zobacz jak wygląda zatwierdzony już analogiczny plan dla innego obszaru – popatrz z jakich części się składa, jaka jest jego struktura, forma przedstawiania informacji, kolejność, jak opisane są działania ochronne. Zwykle dla tych samych rodzajów form ochrony (np. dla parków narodowych), wyglądają one podobnie, choć oczywiście różnią się zawartością merytoryczną. Dzięki temu szybciej i łatwiej będzie Ci się zorientować w projekcie planu, do którego chcesz złożyć uwagi.

4

Trzymaj rękę na pulsie, nie daj się zaskoczyć – dowiedz się w organie pełniącym nadzór nad daną formą ochrony przyrody na jakim etapie aktualnie jest przygotowanie projektu planu i kto go faktycznie przygotowuje.

Informacje o przystąpieniu do sporządzenia planu powinny być umieszczone na stronie internetowej organu, w tym w jego Biuletynie Informacji Publicznej. Często rozsyłane są też oddzielne powiadomienia do grupy interesariuszy (pisemnie i/lub mailem).

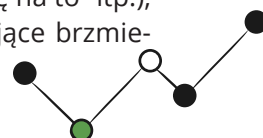

5

Możesz zawnieść o uwzględnienie Twojej osoby lub organizacji w nadchodzących konsultacjach społecznych – najlepiej pisemnie. Organ może (choć nie ma obowiązku) uwzględnić taką prośbę, a Ty dostaniesz pisemne zawiadomienie o rozpoczęciu konsultacji społecznych (będziesz w rozdzielniku zawiadomienia).

6

Przy zgłaszaniu uwag unikaj ogólników („ten zapis jest nie do przyjęcia”, „nie zgadzam się na to” itp.), **a formułuj je w sposób rzeczowy, konkretny** („proponuję, aby zapis xxx miał następujące brzmienie:...”), **podając uzasadnienie** swojego stanowiska, a jeśli to możliwe – również źródła informacji potwierdzające zasadność Twojego stanowiska.

7

Szukaj konstruktywnych alternatyw dla działań ochronnych, z którymi się nie zgadzasz – może np. zamiast czasowego zakazu połowu na całym zbiorniku korzystniejszy dla Ciebie będzie (to ważne – bez szkody dla celów ochrony gatunku lub siedliska) całoroczny zakaz połowów na części zbiornika?

8

Jeśli nie masz odpowiedniej wiedzy przyrodniczej lub innej, potrzebnej do sformułowania czy uzasadnienia swoich uwag, poproś o pomoc instytucje lub organizacje, które mogą mieć zbieżne cele z Twoimi.

9

Uwagi można składać ustnie, ale zawsze lepiej je przekazać pisemnie i mieć potwierdzenie ich otrzymania przez sporządzającego projekt.

10

Uwaga wniesiona przez grupę, organizację czy instytucję może mieć większą wagę niż uwaga osoby indywidualnej.

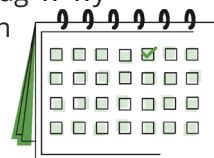
11

Pamiętaj o ramach prawnych planu – np. propozycje działań ochronnych dla gatunków lub siedlisk, które wprawdzie występują w obszarze Natura 2000, ale nie są w nim przedmiotami ochrony (ma ocenę D w standardowym formularzu danych obszaru, albo nie są siedliskami lub gatunkami z I lub II załącznika Dyrektywy Siedliskowej) nie będą mogły być uwzględnione.

Z drugiej strony – jeśli gatunek czy siedlisko zostały uznane za przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 (czyli mają w standardowym formularzu danych ocenę A, B lub C) i mają one niewłaściwy stan ochrony, to organ MUSI uwzględnić działania ochronne dla takiego przedmiotu ochrony – to nie jest już etap dyskusji nad zasadnością ochrony siedliska lub gatunku w obszarze.

12

Pilnuj terminów – uwagi wniesione po wyznaczonych terminach mogą nie zostać przeanalizowane, a tym samym nie będą uwzględnione. Jeśli w żaden sposób nie możesz wnieść swoich uwag w wyznaczonym terminie, przed jego upływem poinformuj o tym fakcie organ przygotowujący plan ochrony i poproś o przedłużenie terminu – organ nie musi, ale może Ci to umożliwić.

13

Pamiętaj, że jest to jednak plan OCHRONY – organ, który go sporządza, realizuje zobowiązania wynikające z przepisów prawa i ma do tego również mandat społeczny. Przepisy planów muszą zapewnić skuteczną ochronę siedlisk i gatunków w obszarach chronionych, bo po to zostały one ustanowione – Twoje wnuki będą Ci za to wdzięczne!

Przydatne linki:

Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody GDOŚ – opisowa baza danych dla form ochrony przyrody:
<https://crfop.gdos.gov.pl>

Geoserwis GDOŚ – przestrzenna baza danych dla form ochrony przyrody:
<https://geoserwis.gdos.gov.pl>

Tekst: Andrzej Ginalski, WWF Polska

Naszą misją jest powstrzymanie degradacji środowiska naturalnego i budowanie przyszłości, w której ludzie będą żyć w harmonii z naturą.

razem możemy więcej

wwf.pl

We współpracy z Fundacją im. Heinricha Bölla w Warszawie
<https://pl.boell.org/pl>

HEINRICH BÖLL STIFTUNG
WARSZAWA
 Polska